

Bogdan Vişinoiu

Ipoteca imobiliară

Aspecte de drept comparat

Lucrarea reprezintă teza de doctorat a autorului, elaborată sub coordonarea dlui prof.univ.dr. Valeriu Stoica, în forma susţinută în anul 2014 la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti, neactualizată.

Cuprins

Abrevieri..... XVII

Introducere.....XXI

Partea I. Ipoteca imobiliară în dreptul roman, în vechiul drept francez și în vechile legiuri românești. Considerații introductive 1

Capitolul I. Ipoteca în dreptul roman. Originea și fazele evolutive ale ipotecii. Constituirea ipotecilor în dreptul roman. Obiectul ipotecii. Tipuri de ipoteci în dreptul roman..... 4

    Secțiunea 1. Originea ipotecii în dreptul roman 4

    Secțiunea a 2-a. Fazele evolutive ale ipotecii în dreptul roman..... 6

        §1. Dreptul de retenție 6

        §2. Interdictul salvian 7

        §3. Acțiunea serviană..... 8

        §4. Acțiunea quasi-serviană..... 9

    Secțiunea a 3-a. Constituirea ipotecii în dreptul roman 11

        §1. Ipoteca convențională 11

        §2. Ipoteca constituită prin autoritatea pretorului 12

        §3. Ipotecile legale (tacite)..... 13

    Secțiunea a 4-a. Obiectul ipotecii în dreptul roman..... 14

    Secțiunea a 5-a. Tipuri de ipoteci în dreptul roman..... 17

Capitolul II. Caracterile ipotecii și rangul creditorilor ipotecari în dreptul roman..... 19

    Secțiunea 1. Caracterile ipotecii..... 19

        §1. Ipoteca este un drept real care garantează nu numai obligația principală, dar și accesoriile acesteia 19

        §2. Ipoteca se naște ca regulă prin convenția părților 19

        §3. Ipoteca este generală sau specială..... 20

        §4. Ipoteca este indivizibilă 21

        §5. Clandestinitatea ipotecii..... 21

§6. Ipoteca este un drept accesoriu	22
§7. Întinderea ipotecii	23
Secțiunea a 2-a. Rangul reditorilor ipotecari	23

Capitolul III. Efectele ipotecii în dreptul roman. Exercitarea dreptului de a vinde bunul ipotecat. Concursul între creditorii ipotecari. Efectele exercitării lui

<i>jus distrahendi</i>. Stingerea ipotecii.....	25
Secțiunea 1. Efectele ipotecii în dreptul roman	25
§1. <i>Jus possidendi</i>	26
§2. <i>Jus distrahendi</i>	29
Secțiunea a 2-a. Exercitarea dreptului de a vinde bunul ipotecat	34
§1. Vânzarea bunului de către debitor și delictul de stelionat	36
§2. Interdicția vânzării bunului ipotecat – legea <i>Aelia Sentia</i>	37
§3. Interdicția convențională de vânzare a bunului ipotecat	38
Secțiunea a 3-a. Concursul dintre mai mulți creditori ipotecari și exercitarea lui <i>jus distrahendi</i> în situația pluralității de creditori	38
Secțiunea a 4-a. Efectele exercitării lui <i>jus distrahendi</i>	42
§1. Situația lui <i>successio in locum</i>	42
§2. <i>Circulus inextricabilis</i> – o aparentă imposibilitate logico-juridică	44
Secțiunea a 5-a. Stingerea ipotecii	45
Secțiunea a 6-a. Operațiuni asimilate ipotecii imobiliare în dreptul roman	48

Capitolul IV. Ipoteca în vechiul drept francez și în vechile legiuri românești.....

Secțiunea 1. Aspecte introductive.....	50
Secțiunea a 2-a. Vechiul drept francez	51
§1. Cucerirea Galiei și Evul Mediu.....	51
§2. Feudalismul.....	52
§3. Centralizarea puterii regale. Monarhia absolutistă	54
§4. Revoluția.....	55
Secțiunea a 3-a. Vechile legiuri românești	57

**Partea a II-a. Ipoteca imobiliară în sistemele actuale
de drept român și francez 59**

**Capitolul I. Locul și rolul ipotecii imobiliare în sistemul
garanțiilor propus de Codurile civile român și francez.**

Noțiuni. Caractere juridice	59
Secțiunea 1. Generalități. Introducere.....	59
§1. Dreptul intern.....	59
§2. Drept francez	60
Secțiunea a 2-a. Raporturile ipotecii cu gajul general al creditorilor chirografari și cu principiul egalității creditorilor	63
§1. Dreptul intern. Relația cu gajul general	63
§2. Dreptul intern. Relația cu principiul egalității creditorilor	70
§3. Drept francez	71
Secțiunea a 3-a. Raporturile ipotecii cu privilegiile.....	72
§1. Privilegiile în noul Cod civil român. Generalități.....	72
§2. Privilegiile în sistemul Codului civil francez.....	76
Secțiunea a 4-a. Ipoteca. Noțiuni	78
§1. Dreptul intern. Natură juridică, scop și definiție.....	79
§2. Drept francez	81
Secțiunea a 5-a. Caracterele juridice ale ipotecii	84
§1. Ipoteca este un drept real	85
§2. Ipoteca este un drept accesoriu	87
§3. Ipoteca are un caracter indivizibil.....	88
§4. Ipoteca acordă creditorului prerogativele preferinței și urmării.....	92
§5. Ipoteca este supusă principiului specializării.....	97

**Capitolul II. Obiectul, întinderea și strămutarea ipotecii
imobiliare 118**

Secțiunea 1. Obiectul ipotecii imobiliare.....	118
§1. Ipoteca asupra bunurilor imobile	119
§2. Ipoteca asupra ameliorațiunilor imobilului	130
§3. Ipoteca asupra universalităților	135
§4. Excepții de la obiectul ipotecii imobiliare	140
Secțiunea a 2-a. Întinderea și strămutarea ipotecii imobiliare	151
§1. Întinderea creanței ipotecare	151
§2. Strămutarea garanției	153

Capitolul III. Tipologia ipotecii	164
Secțiunea 1. Ipoteca convențională.....	168
§1. Condiții de fond	169
§2. Condiții de formă	180
Secțiunea a 2-a. Ipoteca legală.....	185
§1. Ipoteca legală a vânzătorului de imobile.....	187
§2. Ipoteca legală a promitentului cumpărător.....	192
§3. Ipoteca legală a finanțatorului.....	194
§4. Ipoteca legală a creditorului întreținerii ori a credențierului	197
§5. Ipoteca legală a coproprietarilor	199
§6. Ipoteca legală a arhitecților și antreprenorilor	203
§7. Ipoteca legală a legatarilor cu titlu particular.....	206
§8. Ipoteci legale (privilegii speciale imobiliare) în situații particulare	211
§9. Aspecte de drept intern referitoare la protecția creditorului ipotecar prin mecanismul subrogației legale cu titlu particular și a extinderii ipotecii în cazul încetării superficiei	227
Secțiunea a 3-a. Ipoteca judiciară franceză.....	232
 Capitolul IV. Publicitatea ipotecii imobiliare.....	235
Subcapitolul I. Publicitatea ipotecii imobiliare în sistemul Codului civil român.....	235
Secțiunea 1. Principii legale în materie. Opozabilitate vs. efect constitutiv.....	236
Secțiunea a 2-a. Ipoteca imobiliară și principiile de carte funciară	244
§1. Principiul publicității integrale și ipoteca imobiliară.....	244
§2. Principiul relativității înscrierilor și ipoteca imobiliară	245
§3. Principiul neutralității înscrierilor și ipoteca imobiliară	246
§4. Principiul legalității înscrierilor și ipoteca imobiliară.....	246
§5. Principiul specialității înscrierilor și ipoteca imobiliară	248
§6. Principiul priorității înscrierilor și ipoteca imobiliară.....	249
§7. Principiul opozabilității/efectului constitutiv al înscrierilor și ipoteca imobiliară.....	252
§8. Principiul publicității materiale și ipoteca imobiliară	254

Secțiunea a 3-a. Ipoteca imobiliară și înscrierile de carte funciară	257
§1. Intabularea ipotecii imobiliare	257
§2. Înscrierea provizorie a ipotecii imobiliare	260
§3. Notarea în materia ipotecii imobiliare	260
§4. Radierea ipotecii imobiliare	261
Secțiunea a 4-a. Ipoteca imobiliară și acțiunile de carte funciară	263
§1. Acțiunea în prestație tabulară și ipoteca imobiliară	264
§2. Acțiunea în justificare tabulară și ipoteca imobiliară	270
§3. Acțiunea în rectificare tabulară și ipoteca imobiliară	271
§4. Concluzii	274
Subcapitolul al II-lea. Publicitatea ipotecii imobiliare în sistemul Codului civil francez	275
Secțiunea 1. Publicitatea ipotecii în sistemul registrelor funciare (registrele de transcripțiuni și inscripțiuni)	276
§1. De la dreptul medieval la reformele lui de Gaulle	276
§2. Efectuarea publicității	277
§3. Ce garantează ipoteca imobiliară franceză?	279
§4. Momentul în care ipoteca poate fi înscrisă	280
§5. Încetarea și reînnoirea efectelor înscrierii ipotecii	284
§6. Radierea și reducerea inscripției ipotecare	285
Secțiunea a 2-a. Publicitatea ipotecii în sistemul de carte funciară al provinciilor Alsacia și Moeselle	288
Secțiunea a 3-a. Probleme comune celor două sisteme franceze de publicitate imobiliară. Concluzii privind sistemul francez de publicitate imobiliară	290
§1. Aspecte comune	290
§2. Concluzii	291
Capitolul V. Efectele ipotecii imobiliare	294
Secțiunea 1. Efecte între constitutor și creditor	294
§1. Drepturile constitutorului	295
§2. Drepturile creditorului	311
§3. Obligațiile constitutorului	316
Secțiunea a 2-a. Efecte între creditor și terțul dobânditor	318
§1. Generalități. Dreptul de urmărire al creditorului	318
§2. Opțiunile terțului dobânditor	322

Secțiunea a 3-a. Efectele ipotecii imobiliare între diferite categorii de creditori.....	333
§1. Ipotecă imobiliară vs. ipotecă imobiliară.....	334
§2. Ipotecă imobiliară vs. ipotecă mobilă.....	336
§3. Ipotecă imobiliară vs. gaj.....	339
§4. Ipotecă imobiliară vs. privilegii.....	341
§5. Concluzii în materia concursului între creditorii garantați	345
Secțiunea a 4-a. Efectele ipotecii în cazul simulației.....	347
§1. Cazul actului fictiv.....	349
§2. Cazul interpușierii de persoane și al mandatului fără reprezentare.....	350
§3. Cazul actului deghizat.....	351
§4. Conflictul între creditori în cazul simulației	352
§5. Concluzii privitoare la simulația în materie ipotecară	356

Capitolul VI. Transmiterea, transformarea și stingerea ipotecii imobiliare..... 358

Secțiunea 1. Transmiterea și transformarea ipotecii imobiliare	359
§1. Transmiterea pe cale accesorie a creanței garantate cu ipotecă	359
§2. Transformarea obligațiilor garantate cu ipotecă	362
§3. Situația garanțiilor ipotecare în cazul cesiunii de contract.....	365
§4. Transmiterea pe cale principală a ipotecii.....	370
Secțiunea a 2-lea. Stingerea ipotecii imobiliare.....	378
§1. Stingerea ipotecii imobiliare pe cale principală.....	379
§2. Stingerea ipotecii imobiliare pe cale accesorie.....	390
Secțiunea a 3-a. Concluzii în ceea ce privește materia transmiterii, transformării și stingerii ipotecii imobiliare.....	395

Partea a III-a. Considerații de drept comparat privind publicitatea ipotecii imobiliare. Practica C.E.D.O. relevantă în materie. Securizarea creanțelor (ipotecare) – o posibilă cauză a crizei economice actuale.....	399
---	------------

Capitolul I. Considerații de drept comparat despre publicitatea imobiliară în materie ipotecară.....	400
Subcapitolul I. Sistemul englez de publicitate imobiliară în materie ipotecară	400
Secțiunea 1. Istoric și conținut. Structura cărții funciare	400
Secțiunea a 2-a. Înregistrarea ipotecilor. Tipuri de garanții în dreptul britanic	402
§1. Înregistrarea ipotecilor.....	402
§2. Tipuri de garanții în dreptul britanic.....	403
Secțiunea a 3-a. Rangul ipotecilor în dreptul britanic. Reunirea (joncțiunea rangului) creanțelor – tacking (<i>of mortgages</i>). Concluzii.....	404
§1. Rangul ipotecilor.....	404
§2. Reunirea (joncțiunea rangului) creanțelor.....	405
§3. Concluzii.....	405
Subcapitolul al II-lea. Sistemul italian de publicitate imobiliară în materie ipotecară	406
Secțiunea 1. Istoric.....	406
Secțiunea a 2-a. Publicitatea – concept general în sistemul italian de publicitate imobiliară	407
Secțiunea a 3-a. Tipuri de publicitate în sistemul civil italian	408
§1. Considerații referitoare la publicitatea imobiliară cu caracter declarativ	409
§2. Considerații referitoare la publicitatea imobiliară cu caracter constitutiv	411
Secțiunea a 4-a. Notarul public și rolul său în cadrul sistemului de publicitate imobiliară din Italia	412
Subcapitolul al III-lea. Publicitatea ipotecii în sistemul Codului civil elvețian.....	415
Secțiunea 1. Publicitatea imobiliară în Elveția	415
§1. Registrul Funciar – locul și rolul său în cadrul publicității imobiliare elvețiene	415
§2. Caracterul public al registrului funciar	416
§3. Tipuri de sisteme de publicitate imobiliară în Elveția	416

§4. Funcționarea registrului funciar	417
§5. Structura registrului funciar elvețian	418
Secțiunea a 2-a. Buna-credință și regimul garanțiilor.....	420
§1. Protecția dobânditorului de bună-credință	420
§2. Regimul ipotecii.....	420
§3. Sistemul scrisorilor (cedulelor) ipotecare	422
Secțiunea a 3-a. Concluzii	424
Subcapitolul al IV-lea. Ipoteca în sistemele de publicitate	
german și austriac	425
Secțiunea 1. Sistemul german de publicitate imobiliară	425
§1. Origine și principii.....	425
§2. Particularități.....	427
Secțiunea a 2-a. Sistemul austriac de publicitate imobiliară.....	427
§1. Organizarea publicității imobiliare	427
§2. Documentele de bază ale sistemului austriac	
de publicitate imobiliară.....	428
§3. Instituțiile însărcinate cu ținerea Registrului funciar	
în Austria	429
§4. Finanțarea sistemului austriac de înregistrare	
a imobilelor	430
Secțiunea a 3-a. Concluzii privind sistemele german	
și austriac de publicitate imobiliară.....	431
Epilog în materia publicității imobiliare	431

Capitolul II. Hotărâri ale C.E.D.O. în cazuri de speță ce vizează	
garanțiile ca element material al protecției conferită de art. 1,	
prot. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.....	434
Secțiunea 1. Sistemul Convenției Europene a Drepturilor	
Omului.....	435
§1. Considerații introductive.....	435
§2. Câteva din drepturile reglementate de Convenție	436
Secțiunea a 2-a. Art. 1 din Protocolul 1 – Prezentare	
generală și condiții de aplicabilitate	437
§1. Aspecte introductive	437
§2. Domeniul de aplicație al art. 1 Prot. 1	439
§3. Noțiunea de „bun” și „drepturi asupra bunului”	
în sensul art. 1 Prot. 1.....	440
§4. Limitări ale dreptului de proprietate pe art. 1 Prot. 1.....	441
§5. Privarea de proprietate	442

§6. Exercițarea folosinței bunurilor în conformitate cu interesul general	447
§7. Concluzii cu privire la mecanismul de control stabilit de Curte	449
Secțiunea a 3-a. Practica relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia garanțiilor reale pe art. 1 din Protocolul 1 din Convenție.....	450
§1. Considerații preliminare	450
Secțiunea a 4-a. Concluzii privind practica C.E.D.O. în materia garanțiilor ipotecare.....	466
Capitolul III. Securitizarea creanțelor (ipotecare) – o posibilă cauză a crizei economice actuale.....	468
Secțiunea 1. Istoricul securitizării.....	469
Secțiunea a 2-a. Securitizare vs. alte forme de finanțare	473
Secțiunea a 3-a. Criza financiară și securitizarea creanțelor (ipotecare).....	475
Secțiunea a 4-a. Final.....	480
Bibliografie.....	481